

gjælde som Ed overfor Andre; om det kan forsvares, naar der foreligger to af den Slags Forfiskinger, som maatte f. Ex. at dømme en Mand fra Livet herpaa. Det er det, der er Spørgsmaal om, om en saadan Forfiskning frembyder tilstrækkelig Garant til, at man derpaa kan lade alle Vidnebens og Partæbens Retsvirninger for Andre indtræde. Det er det, jeg har ønsket at give Tinget at betænke ved de Bemærkninger, jeg tillod mig i forrige Møde. Forresten er det ikke min Mening, at man skulde komme bort fra de konfessionelle Eder. Evertimod. Jeg vilde anfse det for Vanvid, om man vilde gjøre det, for en saa umaadelig Svækkelse af Retssikkerheden i Landet, at der maatte aldrig var foretaget noget saa Fordærligt, hvis man vilde gjøre det, idetmindste under de nu herskende Forestillinger i Folket. Men jeg kan paa den anden Side ikke døge, at man vanstelig kan komme fra, at de ærede Forslagsstillere gjøre sig skyldige i en Inkonsekvents fra den logiske Side betragtet. Thi det er jo ingenlunde saa, som den ærede sidste Læser sagde, at det var nok en Inkonsekvents, men det var af den Slags, som var uundgaelig. Nei, den er ikke uundgaelig, naar man blot ser Sagen fra den logiske Side, for saa kan man følge den Vej, som det ærede Medlem fra Rjøge foreslog, nemlig at sige: Lad saa den borgerlige Forfiskning — som jeg helst vil have man ikke skal falde en Ed, for at den ikke skal seile under falsk Flag — gjælde for Alle, saa ere vi fri for Inkonsekvensen. Jeg finder mig foranlediget til at gjøre et Par Bemærkninger med Hensyn til et enkelt Tilfælde, og jeg vil da komme til at tage det ærede Medlem fra Langeland i Forvar overfor den sidste ærede Læser — det vil sige, jeg tør naturligvis kun gjøre det paa det enkelte Omraade, hvor jeg kender Sagens Sammenhæng — idet det syntes, at den sidste ærede Læser vilde foreholde det ærede Medlem fra Langeland, at der var andre Tritætere, som ikke vilde indlade sig paa at aflægge Ed efter den almindelige for Kristne gjældende Edsformular, og i den Anledning henpege paa det Tilfælde, der har været Gjenstand for den Skrivelse fra Justitsministeriet af 3die Februar 1879, som saa ofte er bleven omtalt her. Her tror jeg nok, man gjør det ærede Medlem uret, naar man vil foreholde ham det Tilfælde, for der var Forholdet ingenlunde det — idetmindste ikke, som Sagen forelaa for Justitsministeriet, og jeg kender den kun af Aktstykkerne — at den paa-gjældende Mand sagde: Nei, jeg vil ikke sværge; jeg vil ikke aflægge den Ed, fordi det vilde være forargeligt og støvende. Nei, det sagde han paa ingen Maade; han sagde: „Jeg vil helst være fri derfor“, men deri ligger, at han vilde ogsaa kunne gjøre det, og jeg antager derfor, at han har gjort det. Han sagde kun: „Jeg vil helst være fri for det“, og han sagde ikke særligt — det staa idetmindste ikke i Aktstykkerne, der fore-

ligge — at det var, fordi han ikke troede paa Treenheden, men kun i Almindelighed, fordi han ikke troede paa de specifikt kristelige Dogmer, uden at han ivoerigt oplyste Noget nærmere om, hvad han troede paa. — Naar den ærede Forslagsstiller i sit første Foredrag vilde gjøre gjældende, at det var saa soleklart, at Grundlovens § 79 maatte føre til den Konsekvents, at man maa tilveiebringe en Edsform, som Enhver uden Hensyn til, hvad han troede eller ikke troede, kunde sværge efter, saa vil jeg dog blot gjøre opmærksom paa, at saa soleklart er det efter min Formening ikke, og jeg tror, at det ærede Medlem ved de Bemærkninger, han kom frem med, noget har misforstaaet det, jeg ved en tidligere Leilighed har ytret. Jeg har nemlig tilladt mig at gjøre opmærksom paa, at der maa opstilles den Begrænsning for Grundlovens § 79, som ligger i, at den Paagjældende, naar han vil nyde de Retigheder, hvis Nydelse er betinget af Edsafslæggelse, vil være udelukket derfra, naar han ikke er istand til at aflægge nogen Ed, og det bygger jeg paa Grundloven selv; det er nemlig umuligt for det ærede Medlem, om han end nok saa meget paabaader sig Grundlovens § 79, at komme bort fra, at Grundloven paa andre Steder, nemlig i sine §§ 55 og 17, forlanger Ed, det staa der lige saa godt i Grundloven, som § 79 staa der. Det kan godt være, og det er vel endog saa sandsynligt, at disse Spørgsmaal ikke i sin Tid vare saaledes gennemdrøftede, at det stod Grundlovens Forfattere klart, at man her var inde paa et Omraade, hvor man maatte ikke var ganske konsekvent. Det er høist sandsynligt, at det er den virkelige Sammenhæng; men efter min Opfattelse kan det ikke hjælpe noget; Grundloven er nu, som den er, og det ene har lige saa meget Kræft paa at respekteres, som det Andet har det. Jeg er i mine tidligere Bemærkninger allerede oftere vendt tilbage dertil, og jeg tror, at endel af de Ytringer, der ere faldne her, atter kan give mig Anledning til at fremhæve, at jeg skjæner bestemt — og i den Henseende tror jeg at have hele Verden for mig — mellem de konfessionelle Eder og de almindelige Eder, der dog efter min Mening ogsaa ere stillede under en religiøs Sanktion. De to Ting falde ikke sammen. Ved konfessionelle Eder forstaa jeg Eder, bestemte for visse Trossamfund og ikke for Andre, og det er det, vi have haft her i Landet hidtil — vi have konfessionelle Eder, men ingen almindelig Ed — og med Hensyn til disse konfessionelle Eder har jeg sagt, at de have deres Fordel. Det tror jeg ikke, man vil kunne benegte; de have f. Ex. den Fordel, at en Formaningstale, som har den fornødne Bestemthed, lader sig ganske anderledes let tilveiebringe, naar den kan referere sig til en bestemt Konfessions Lære, end naar den skal bruges overfor Folk med de mest forskellige Ansuelser, og det er en Indvending, der kan gjøres